

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року,
протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

29 серпня 2024 року
м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ФІЛОСОФІЯ»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
спеціальність 073 Менеджмент
галузь знань 07 Управління та адміністрування
за заочною формою навчання**

РОЗРОБНИК

Доцентка кафедри філософії,
соціально-гуманітарних наук
та фізичного виховання
28 серпня 2024 року

_____ Наталія КУЛШ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
29 серпня 2024 року, протокол №1

Завідувач кафедри,
доктор філософських наук, професор
29 серпня 2024 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Деканеса факультету управління та економіки
Кандидатка економічних наук, доцентка
29 серпня 2024 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

Обліковий обсяг 1,04 ум.др.арк

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	-	2
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	-	3
1.2.	Лекції	-	3
1.3.	Семінарські заняття	-	4
1.4.	Самостійна робота студентів	-	4
1.5.	Індивідуальні завдання	-	8
1.6.	Підсумковий контроль	-	10
2.	Схема нарахування балів	-	12
3.	Рекомендовані джерела	-	13
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	-	16

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Тема 1. Філософія як універсальний тип знань	9	2	2	-	-	5	10	1	1	-	-	8
2.	Тема 2. Історичні типи філософії	14	4	4	-	-	6	10	1	1	-	-	8
3.	Тема 3. Онтологія філософське вчення про буття	9	2	2	-	-	5	9	1	-	-	-	8
4.	Тема 4. Філософія свідомості	8	1	1	-	-	6	9	1	-	-	-	8
5.	Тема 5. Діалектика як загальна теорія розвитку	7	1	1	-	-	5	8	-	-	-	-	8
6.	Тема 6. Гносеологія. Філософія пізнання	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
7.	Тема 7. Філософська антропологія	9	2	2	-	-	5	8	-	-	-	-	8
8.	Тема 8. Філософія суспільства	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
9.	Тема 9. Філософія економіки	7	1	1	-	-	5	8	-	-	-	-	8
10.	Тема 10. Філософія культури	7	1	1	-	-	5	8	-	-	-	-	8
	Усього годин	90	18	18	-	-	54	90	6	4	-	-	80

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Філософія як універсальний тип знань	1
1.1.	Світогляд людини, його сутність, структура.	
1.2.	Історичні типи світогляду.	
1.3.	Предмет філософії та коло її основних проблем.	
2.	Історичні типи філософії.	1
2.1.	Антична філософія (натурфілософський, класичний, римсько-еліністичний періоди).	
2.2.	Філософія європейського Середньовіччя (апологетика, патристика, схоластика, містика).	
2.3.	Філософія епохи Відродження.	
2.4.	Проблема людини у філософії Просвітництва.	
2.5.	Французький матеріалізм, його розуміння людини і суспільства.	
2.6.	Загальна характеристика німецької класичної філософії.	
2.7.	Філософія марксизму.	
2.8.	Суттєві риси сучасної світової філософії. Українська філософська думка в контексті світової філософії.	
3.	Онтологія: філософське вчення про буття	1
3.1.	Категорія буття, її сенс та специфіка. Основні форми буття.	
3.2.	Проблема субстанції. Дуалізм і монізм	
3.3.	Матерія як філософська категорія і об'єктивна реальність.	
3.4.	Основні форми існування матерії.	
4.	Філософія свідомості.	1
4.1.	Проблема свідомості у філософії та науці.	
4.2.	Сучасна наука про передумови виникнення свідомості.	
4.3.	Свідомість - вища форма психічного відображення дійсності	
4.4.	Основні структурні рівні свідомості - несвідоме, підсвідоме, надсвідоме та їхні структурні елементи.	
4.5.	Ідеальність свідомості як головна її властивість, обумовлена соціальною природою людини.	
5	Діалектика як загальна теорія розвитку	-
5.1.	Діалектика як теорія систем, що розвиваються.	
5.2.	Діалектичні принципи загального взаємозв'язку та розвитку.	
5.3.	Загальні закони розвитку. Категорії діалектики.	
5.4.	Альтернативи діалектики (Метафізика. Догматизм. Релятивізм. Софістика. Еклектика).	
6.	Гносеологія. Філософія пізнання.	1
6.1.	Пізнання як специфічна форма відношення людини до світу.	
6.2.	Суб'єкт і об'єкт пізнання	
6.3.	Чуттєве і логічне пізнання, їх форми.	
6.4.	Проблеми істини.	
6.5.	Проблема практики в пізнанні.	
7.	Філософська антропологія	-
7.1.	Людина як суб'єкт суспільного розвитку.	

7.2.	Поняття “людина”, “індивід”, “особистість”, їх співвідношення.	
7.3.	Особистість - продукт соціального середовища і системи виховання.	
7.4.	Структура особистості та її характерні елементи.	
7.5.	Сутність людини та сенс її життя. Проблема свободи і відповідальності людини.	
8.	Філософія суспільства	1
8.1.	Основні підходи до розуміння суспільства.	
8.2.	Сучасні концепції суспільного розвитку.	
8.2.	Суспільство як система, що саморозвивається.	
8.3.	Еволюційне, інволюційне і революційне у розвитку соціуму.	
9.	Філософія економіки.	-
9.1.	Сутність і проблемна сфера філософії економіки.	
9.2.	Зміст та еволюція поняття «економіка».	
9.3.	Сутність та особливості суспільного виробництва.	
9.4.	Філософія грошей.	
10.	Філософія культури.	-
10.1.	Духовне життя суспільства: поняття і структура.	
10.2.	Духовне виробництво, суспільна свідомість, духовна культура.	
10.3.	Культура як предмет філософського осмислення.	
10.4.	Культура як засіб самовизначення і розвитку особистості.	
10.5.	Культура і демократія.	
	Усього	6

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Філософія як універсальний тип знань

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Світогляд людини, його сутність, структура.
- 1.2. Історичні типи світогляду.
- 1.3. Предмет філософії та коло її основних проблем.
- 1.4. Функції філософії.

Аудиторна письмова робота.

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких будується засвоєння навчального матеріалу теми є: філософія, світогляд, узагальнені знання, переконання, цінності, ідеали, вірування, світовідчуття, світосприймання, світорозуміння, міфологічний світогляд, релігійний світогляд, філософський світогляд, предмет філософії, матеріалізм, ідеалізм, онтологія, гносеологія, соціологія, філософська антропологія, аксіологія, логіка, етика, естетика, епістемологія, філософія права, філософія релігії, філософія економіки, історія філософії, філософія культури, соціальна філософія, функції філософії.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності терміну «філософія»; пояснення структури світогляду, критеріїв його класифікації; пояснення змісту історичних типів світогляду; визначення предмету філософії та обґрунтування його розуміння, пояснення кола основних проблем філософії; усвідомлення класифікації філософських наук; розкриття основних функцій філософії;

Тема 1. Історичні типи філософії.

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.5. Світогляд людини, його сутність, структура.
- 1.6. Історичні типи світогляду.
- 1.7. Предмет філософії та коло її основних проблем.
- 1.8. Функції філософії.

Аудиторна письмова робота.

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких будується засвоєння навчального матеріалу теми є: філософія, світогляд, узагальнені знання, переконання, цінності, ідеали, вірування, світовідчуття, світосприймання, світорозуміння, міфологічний світогляд, релігійний світогляд, філософський світогляд, предмет філософії, матеріалізм, ідеалізм, онтологія, гносеологія, соціологія, філософська антропологія, аксіологія, логіка, етика, естетика, епістемологія, філософія права, філософія релігії, філософія економіки, історія філософії, філософія культури, соціальна філософія, функції філософії.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності терміну «філософія»; пояснення структури світогляду, критеріїв його класифікації; пояснення змісту історичних типів світогляду; визначення предмету філософії та обґрунтування його розуміння, пояснення кола основних проблем філософії; усвідомлення класифікації філософських наук; розкриття основних функцій філософії;

Семінарське заняття 2

Тема 6. Гносеологія. Філософія пізнання

Питання для усного опитування та дискусії.

- 8.1. Пізнання як відображення та діяльність. Види пізнання.
- 8.2. Проблема практики. Функції практики.
- 8.3. Чуттєве і раціональне пізнання, їх форми.
- 8.4. Проблема істини у філософії.
- 8.5. Специфіка, рівні і форми наукового пізнання.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: гносеологія, пізнання, практика, чуттєве пізнання, раціональне пізнання, істина, об'єктивна істина, абсолютна істина, конкретна істина, наукове пізнання.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування сутності теорії пізнання; пояснення видів пізнання; визначення практики та її видів, функцій практики; обґрунтування сутності процесу пізнання; характеристика чуттєвого та раціонального пізнання та його форм; пояснення проблеми істини; характеристика специфіки, рівнів і форм наукового пізнання.

Тема 5. Філософія суспільства. Філософські проблеми цивілізації та культури.

Питання для усного опитування та дискусії.

- 5.1. Ключові підходи до розуміння суспільства.
- 5.2. Новітні концепції суспільного розвитку.
- 5.3. Суспільство як система: основні елементи суспільного життя та їх взаємозв'язок.
- 5.4. Діалектика розвитку суспільства.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми є: суспільство, соціальна філософія, постіндустріальне суспільство, інформаційне суспільство, індивідуалізоване суспільство, соціальна структура суспільства.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: обґрунтування ключових підходів до розуміння суспільства; пояснення новітніх концепцій суспільного розвитку (концепція постіндустріального суспільства, концепція інформаційного суспільства, концепція індивідуалізованого суспільства); характеристика суспільства як системи, що розвивається; пояснення соціальної структури суспільства; обґрунтування підсистем громадського життя; характеристика діалектики розвитку суспільства.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Філософія як універсальний тип знань

Завдання 1.

1. Охарактеризувати основні структурні елементи світогляду.
2. Розкрити ключові функції філософії.

Завдання 2.

Підготувати 10 тестових питань на тему "Функції філософії".

Питання для самоконтролю

- Назвіть структурні елементи світогляду.
- Розкрийте сутність ключових функцій філософії.

Тема 2. Історичні типи філософії

2.1. Антична філософія

Завдання 1.

1. Охарактеризувати суспільно-історичні передумови виникнення філософії.
2. Пояснити етапи розвитку античної філософії.
3. Розкрити ключові філософські ідеї Сократа, Платона та Арістотеля.
4. Дати характеристику філософії Сенеки.

Завдання 2.

Підготувати кросворд з 15 термінів на тему "Конфуціанська цивілізація: філософсько-етичні основи".

Питання для самоконтролю.

- Розкрийте сутність суспільно-історичних передумов виникнення філософії.
- Поясніть ключові аспекти філософії стародавньої Індії (веданта, міманса, джайнізм, буддизм).
- Розкрийте сутність вчення основних філософських шкіл стародавнього Китаю. Конфуцій про людину та її виховання. Даосизм про начало буття та ідеал мудреця.

Тема 2. Історичні типи філософії.

2.2. Філософія європейського Середньовіччя та епохи Відродження

Завдання 1.

1. Пояснити періодизацію середньовічної філософії.
2. Розкрити сутність філософії Фоми Аквінського.
3. Охарактеризувати загальні особливості філософії періоду Реформації.
4. Розкрити суть філософських поглядів М. Лютера. У. Цвінглі, Ж. Кальвіна.

Завдання 2.

1. Підготувати 20 тестових питань на тему «Філософія періоду Реформації».
2. Підготувати реферат-огляд з даної теми.

Питання для самоконтролю

- Назвіть загальні особливості філософії Реформації.
- Розкрийте суть філософських поглядів М. Лютера.

- Опишіть у загальних рисах філософські погляди У. Цвінглі.
- Визначте ключові позиції філософії Ж. Кальвіна.

Тема 2. Історичні типи філософії.

2.3. Західноєвропейська філософія Нового часу (XVII-XVIII ст.).

Завдання 1.

1. Пояснити сутність деїзму і матеріалізм у французькому Просвітництві.
2. Охарактеризувати два напрями філософії Нового часу: емпіризм та раціоналізм.
3. Дати характеристику гностицизму та агностицизму.

Завдання 2.

1. Підготувати повідомлення в якому розкрити суть філософських поглядів Вольтера.
2. Підготувати реферат-огляд з даної теми.

Питання для самоконтролю

- Дайте визначення терміну "деїзм".
- Дайте визначення терміну "агностицизм".
- Охарактеризуйте філософські погляди французьких матеріалістів XVII століття.

Тема 2. Історичні типи філософії.

2.4. Німецька класична філософія.

Завдання 1.

1. Розкрити ключові риси німецької класичної філософії.
2. Бути спроможним до дискусії на тему: «Активно-діяльне розуміння людини в німецькому ідеалізмі».
3. Бути спроможним до дискусії на тему: «Німецька класична філософія і сучасне бачення світу».

Завдання 2.

1. Підготувати міні-реферат в якому розкрити головні філософські проблеми німецької класичної філософії.
2. Підготувати реферат-огляд з даної теми.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте сутність головних філософських проблем німецької класичної філософії.
- Дайте коротку характеристику філософських вчень І. Канта та Г. В. Ф. Гегеля.
- Визначте та обґрунтуйте сутність діалектики Гегеля.

Тема 2. Історичні типи філософії

2.5. Філософія марксизму та його історична доля

Завдання 1.

1. Пояснити основні риси марксистської філософії.
2. Пояснити сутність проблеми відчуження людини та шляхи його подолання у марксизмі.

Питання для самоконтролю.

- Охарактеризуйте соціально- історичні умови виникнення марксистської філософії.
- Визначте основні риси марксистської філософії.
- У чому полягала новизна філософських поглядів Маркса та Енгельса?

Тема 2. Історичні типи філософії

2.6 Сучасна зарубіжна філософія

Завдання 1.

1. Бути спроможним до дискусії на тему: «Основні напрями сучасної зарубіжної філософії».
2. Пояснити сутність феноменології.
3. Охарактеризувати філософію постмодерну.

4. Розкрити ключові позиції комунікативної філософії.

Завдання 2.

1. Підготувати кросворд з 23 термінів на тему «Філософія постмодерну».
2. Підготувати реферат-огляд з даної теми.

Питання для самоконтролю

- Дайте коротку характеристику основних позицій феноменології.
- Назвіть ключові риси філософії постмодерну.
- Охарактеризуйте сутність комунікативної філософії.

Тема 2. Історичні типи філософії

2.7 Українська філософська думка в контексті світової філософії

Завдання 1.

1. Пояснити сутність філософської позиції Д. Чижевського.
2. Розкрити найтипівші риси сучасної української філософської думки.
3. Розкрити ключові аспекти філософії «української національної ідеї».
4. Охарактеризувати філософську думку України радянського періоду.

Завдання 2.

1. Підготувати 20 тестових питань на теми: "Українська філософія", "Філософія Мирослава Поповича".
2. Підготувати реферат-огляд з даної теми.

Питання для самоконтролю

- Дайте характеристику філософії України радянського періоду.
- Які погляди Д. Чижевського Вам імпонують найбільше?
- Назвіть 5 найтипівших рис сучасної української філософської думки.

Тема 3. Онтологія філософське вчення про буття

Завдання 1.

1. Охарактеризувати поняття буття і небуття.
2. Пояснити основні форми буття.
3. Пояснити сутність теорії відносності (А. Ейнштейн) та її значення для розвитку філософських уявлень про простір і час.

Завдання 2.

Підготувати кросворд з 20 термінів на тему "Онтологія філософське вчення про буття".

Питання для самоконтролю

- Розкрийте сутність понять «буття» і «небуття».
- Охарактеризуйте основні форми буття.
- У чому зміст філософського пояснення соціального буття.

Тема 4. Філософія свідомості

Завдання 1.

1. Пояснити сутність та основні характеристики свідомості.
2. Пояснити сутність самосвідомості.

Питання для самоконтролю.

- Охарактеризуйте структуру свідомості.
- Яким є співвідношення свідомості та ідеального?
- Поясніть сутність самосвідомості.
- Як ви розумієте співвідношення відображення та свідомості?
- У чому виявляються активність свідомості її творчий характер.

Тема 5. Діалектика як загальна теорія розвитку

Завдання 1.

1. Розкрити сутність альтернатив діалектики.

Завдання 2.

1. Підготувати реферат в якому розкрити сутність діалектики як загальної теорії розвитку.

Питання для самоконтролю.

- Назвіть і проаналізуйте основні альтернативи діалектики.

Тема 6. Гносеологія. Філософія пізнання

Завдання 1.

1. Проаналізувати пізнання як форму соціально-опосередкованого відношення людини до світу.
2. Пояснити основні форми чуттєвого та раціонального (логічного) пізнання.
3. Розкрити структуру практики.

Завдання 2.

1. Підготувати 25 тестових питань на тему "Гносеологія".

Питання для самоконтролю.

- Назвіть і проаналізуйте основні форми чуттєвого та раціонального (логічного) пізнання.
- Розкрийте роль практики як специфічно людського способу відношення до світу. Вкажіть структуру практики.
- Обґрунтуйте основні принципи теорії пізнання.
- Розкрийте сутність суб'єкту, об'єкту та предмету пізнання.

Тема 7. Філософська антропологія

Завдання 1.

1. Проаналізувати базові (ключові) цінності людського буття як основна ланка соціалізації людини.
2. Бути готовим до дискусії «Особистість - продукт соціального середовища і системи виховання»

Питання для самоконтролю.

- Назвіть і проаналізуйте базові (ключові) цінності людського буття як основну ланку соціалізації людини.
- Обґрунтуйте тезу: особистість - продукт соціального середовища і системи виховання»

Тема 8. Філософія суспільства

Завдання 1.

1. Розкрити специфіку предмета соціальної філософії.
2. Проаналізувати суспільство в якості самоорганізуючої і саморозвиваючої системи соціальних зв'язків та відносин.
3. Пояснити поняття і структуру духовної сфери життєдіяльності суспільства.
4. Пояснити ключові аспекти проблеми кризи цивілізації і пошук шляхів виходу з неї.

Завдання 2.

Підготувати повідомлення в якому розкрити головні аспекти філософії суспільства.

Питання для самоконтролю

- Проаналізуйте природу і суспільство в якості підсистем об'єктивної реальності.
- Розкрийте поняття суспільного виробництва та його основні види.
- Охарактеризуйте поняття і структуру духовної сфери життєдіяльності суспільства.
- Назвіть і проаналізуйте специфіку понять „культура”, „цивілізація”, „формація”.
- Розкрийте роль демократії у розвитку культури.
- Обґрунтуйте ключові проблеми сучасної цивілізації та окресліть можливі шляхи виходу з неї.

Тема 9. Філософія економіки

Завдання 1.

1. Проаналізувати сутність і проблемні сфери філософії економіки.

Завдання 2.

1. Підготувати 15 тестових питань на тему "Філософія економіки".

Питання для самоконтролю.

- Назвіть і проаналізуйте сутність і проблемні сфери філософії економіки.
- Розкрийте сутність та особливості суспільного виробництва.

Тема 10. Філософія культури

Завдання 1.

1. Проаналізувати співвідношення і специфіку понять „культура”, „цивілізація”, „формація”.
2. Розкрити сутність взаємодії культури і демократії.
3. Пояснити ключові аспекти проблеми кризи цивілізації і пошук шляхів виходу з неї.

Завдання 2.

1. Підготувати 25 тестових питань на тему "Філософія культури".

Питання для самоконтролю.

- Назвіть і проаналізуйте специфіку понять „культура”, „цивілізація”, „формація”.
- Розкрийте роль демократії у розвитку культури.
- Обґрунтуйте ключові проблеми сучасної цивілізації та окресліть можливі шляхи виходу з неї.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів

Реферат, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності). У вступі розкривається місце обраної теми в курсі адміністративного права та нормативне забезпечення теми. В основній частині розкривається суть обраної теми та аналізуються існуючі проблеми. В кінці реферату підводяться короткі підсумки викладеного дослідження.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [4, с.7].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – від 10 до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Теми рефератів

1. Філософія і світогляд. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, філософський.
2. Філософія як спосіб життя.
3. Філософські погляди М. Поповича.
4. Філософія як теоретичний світогляд. Предмет і функції філософії.
5. Зародження філософського мислення. Основні напрямки філософії Стародавньої Індії.
6. Філософська думка Стародавнього Китаю. Конфуцій про людину та її виховання. Даосизм про начала буття.
7. Формування нового філософського світогляду. Мілетська школа. Натурфілософія Геракліта.
8. Антична атомістична філософія (Левкіп, Демокріт).
9. Антична філософія, її значення в історії культури.
10. Етичний раціоналізм Сократа. Діалектичний метод Сократа.
11. Філософська система Платона.
12. Аристотель – систематизатор давньогрецької філософії.
13. Середньовічна західноєвропейська філософія, її теїстичний характер. Патристика. Вчення Августина Блаженного про природу і людину як творіння Бога.

14. Середньовічна схоластика. Суперечка про універсалії: номіналізм та реалізм.
15. Філософське вчення Фоми Аквінського.
16. Сальмоксій – перший філософ з українських земель.
17. Анахарсіс – філософ мудрець.
18. Філософські погляди Сенеки.
19. «Моральні листи до Луцилія» як вияв актуальності Античності в сьогоденні.
20. Сучасна українська філософія: ідеї та представники.
21. Антропоцентричний характер філософії Відродження.
22. Ренесансний неоплатонізм і натурфілософія епохи Відродження. М.Кузанський, Дж.Бруно, М.Копернік та ін.
23. Філософська парадигма Нового часу.
24. Проблеми методу пізнання в філософії Нового часу (Ф.Бекон, Р.Декарт). Емпіризм і раціоналізм.
25. Раціоналістична філософія Нового часу (Р.Декарт, Б.Спіноза, Г.Лейбніц).
26. Сенсуалістична філософія Дж.Локка і Дж.Берклі.
27. Раціоналістичний світогляд французького Просвітництва. Філософські погляди Ж.Монтеск'є і Вольтера.
28. Теорія суспільного договору Ж.Ж.Руссо. Французький матеріалізм ХУІІІ ст.
29. І.Кант як родоначальник німецької класичної філософії. Вчення про моральний категоричний імператив.
30. Г.В.Ф.Гегель, його філософська система та метод. Діалектика Гегеля.
31. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха.
32. Філософський ірраціоналізм А.Шопенгауера.
33. Зародження релігійного екзистенціалізму. Вчення С.К'єркегора про три стадії життєвого шляху людини.
34. “Філософія життя”. Філософські погляди Ф.Ніцше. Ідея надлюдини в філософії Ф.Ніцше.
35. Ідея несвідомого і психоаналіз З.Фрейда. Структура психіки особистості за З.Фрейдом.
36. Перегляд класичної моделі світорозуміння. Виникнення позитивізму. “Перший позитивізм” О.Конта і Г.Спенсера.
37. Соціокультурні передумови становлення марксизму. Історичні версії марксизму.
38. Нова концепція соціального буття в філософії марксизму. Сутність матеріалістичного розуміння історії.
39. Наука як феномен культури. Концепція науки в постпозитивізмі.
40. Проблеми людини та її існування в філософії екзистенціалізму. М.Гайдеггер, Ж.-П. Сартр, А.Камю, К.Ясперс.
41. Основні напрямки філософії історії в ХХ ст.. (О.Шпенглер, А.Тойнбі).
42. Сучасна релігійна філософія. Неотомізм, його антропоцентрична переорієнтація. Християнський еволюціонізм П.Тейяра де Шардена.
43. Філософська думка в культурі Київської Русі. Розуміння філософії як “любові до мудрості”.
44. Києво-Могилянська академія, її вплив на формування філософської думки України.
45. Філософія Г.С.Сковороди. Вчення про дві натури, концепція сродної праці.
46. Український романтизм. “Філософія серця” П.Д.Юркевича.
47. Ідея України в філософському світогляді Т.Шевченка, П.Куліша, М.Костомарова та ін.
48. Ренесансні та реформаційні ідеї в філософській думці України ХУ-ХУІІІ ст.
49. Філософське розуміння культури. Культура як засіб самовизначення особистості.
50. Буття як філософська категорія. Різноманітність форм буття.
51. Свідомість як проблема філософії. Походження та сутність свідомості.
52. Духовне життя суспільства та його структура. Буденна і теоретична свідомість, форми суспільної свідомості.
53. Теорія пізнання. Суб'єкт та об'єкт пізнання.
54. Єдність чуттєвого та раціонального, емпіричного та теоретичного пізнання.
55. Проблема істини в філософії. Співвідношення абсолютної та відносної істини.

56. Діалектика як вчення про розвиток та спосіб філософування. Закони, категорії діалектики.
57. Суспільство як цілісна система. Теоретичні моделі розвитку суспільства.
58. Людина як об'єкт соціально-філософського аналізу. Проблема сутності людини в філософії.
59. Соціальне буття людини як реальний життєвий процес. Діяльність і спілкування як форми існування соціуму.
60. Герменевтика: філософія розуміння.
61. Проблема особистості в філософії.
62. Глобальні проблеми сучасності.
63. Осмислення сенсу та призначення людського життя в філософії.
64. Цивілізація як соціокультурне явище. Сучасна цивілізація, її особливості та протиріччя.
65. Рівні та основні методи наукового пізнання.
66. Характер сучасного суспільства і перспективи його розвитку. Типологія суспільної організації.
67. Теорія суспільної модернізації. Соціально-філософська концепція лібералізму.
68. Поняття інтерсуб'єктивності в філософії XX ст.. Інтерсуб'єктивність і образ нової реальності.
69. Філософія комп'ютерної революції. Етичні проблеми комп'ютеризації.
70. Філософське осмислення культури. Культура і цивілізація.
71. Проблеми соціального передбачення і прогнозування майбутнього.
72. Суспільство і природа . Поняття ноосфери.
73. Філософія як особлива форма суспільної свідомості
74. Джерела філософії: міфологія, релігія
75. Філософія «кіберкультури».
76. Місце і роль філософії в науковому пізнанні і соціальній практиці
77. Філософія стародавнього Єгипту і Вавилону
78. Філософія Стародавньої Індії
79. Філософія Стародавнього Китаю
80. Соціально-політичні погляди Платона.
81. Проблема знання у філософії Арістотеля.
82. Ключові ідеї та представники сучасної світової філософії.
83. Ідеалізм Платона
84. Проблема моралі у філософії І. Канта.
85. Філософські погляди Д. Бекона і Т. Гоббса
86. Дуалізм і монізм: Р. Декарт, Б. Спіноза
87. Філософія Г. Лейбніца
88. Індивідуальна і суспільна свідомість: спільне й відмінне.
89. Ментальність і свідомість: точки дотику.
90. Філософські форми усвідомлення Бога.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Філософія і світогляд. Структура світогляду.
2. Основні історичні форми світогляду.
3. Філософія як особлива форма суспільної свідомості. Предмет і функції філософії.
4. Морально-етичний характер філософії Стародавньої Індії (веданта, міманса, джайнізм, буддизм).
5. Соціально-етичний характер філософської думки Стародавнього Китаю. Конфуцій про людину та її виховання. Даосизм про начало буття та ідеал мудреця.
6. Сутність і характерні риси античної натурфілософії (Фалес, Анаксимандр, Анаксимен, Піфагор).

7. Філософське вчення Сократа.
8. Сутність і характерні риси атомістичного матеріалізму (Левкіп, Демокріт).
9. Система об'єктивного ідеалізму Платона.
10. Вчення Аристотеля про людину, суспільство і державу.
11. Філософія Європейського середньовіччя загальна характеристика.
12. Проблема "універсалій" у філософії Середньовіччя. Номіналізм і реалізм.
13. Сутність і основні риси вчення Томи Аквінського. Принцип гармонії віри і розуму, сутності і існування.
14. Філософські погляди М. Лютера. У. Цвінглі, Ж. Кальвіна.
15. Натурфілософія епохи Відродження.
16. Проблема методу пізнання у філософії Нового часу (Ф.Бекон, Р.Декарт). Емпіризм і раціоналізм.
17. Проблема людини у філософії Просвітництва.
18. Проблема субстанції у вченнях Б.Спінози, Г.Ляйбніца.
19. Сутність і специфічні риси філософії Г.В. Ф. Гегеля.
20. Сутність і характерні риси теорії суспільного договору Ж.-Ж.Руссо.
21. Географічний детермінізм Ш.-Л. Монтеск'є, його вчення про державу, теорія розподілу влад.
22. Філософські погляди французьких матеріалістів XVIII ст. (Ламетрі, Дідро, Гольбах, Гельвецій).
23. Теорія пізнання і етика І.Канта. Категоричний імператив.
24. Суб'єктивний ідеалізм І.Фіхте. Вчення про взаємозв'язок суб'єкта і об'єкта, теорії і практики.
25. Філософія „тотожності” Ф.В.Й.Шеллінга.
26. Філософська система та метод Г.В.Ф.Гегеля.
27. Філософія життя (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше).
28. Центральні проблеми філософії екзистенціалізму.
29. Ідея несвідомого і психоаналіз З.Фрейда. Структура психіки особистості за Фрейдом.
30. Філософія позитивізму. Вчення О.Конта про три стадії розвитку людського мислення і пізнання. Класифікація наук за Контом.
31. Неотомізм, його антропоцентрична переорієнтація. Проблема співвідношення релігії і науки.
32. Антична філософія на українських теренах.
33. Специфіка світогляду давніх русичів. Зародження філософської думки в Київській Русі. Розуміння філософії як "любові до мудрості" та її основні риси.
34. Філософська концепція Г.С.Сковороди ("Філософія серця", концепція "сродної праці", принцип "нерівної рівності").
35. Філософія українського Відродження та Просвітництва (Ю. Дрогобич, М. Русин, С. Оріховський).
36. Філософія українського Відродження та Просвітництва (І. Вишенський).
37. Провідні ідеї, загальні та специфічні риси релігійної філософії в Україні і Росії (П.Юркевич, В.Соловійов, М.Бердяєв).
38. Філософія інтегрального націоналізму Д. Донцова.
39. Філософські погляди В. Винниченка (ідея конкордизму).
40. Філософські погляди М. Грушевського.
41. Філософські погляди І. Франка.
42. Філософські погляди М. Драгоманова.
43. Філософські погляди М. Костомарова.
44. Філософські погляди Т. Шевченка.
45. Філософська доктрина В. Вернадського.
46. Сутність і структура свідомості.
47. Онтологія як вчення про буття.
48. Філософська категорія буття. Різноманітність форм буття.
49. Проблема походження свідомості як філософська проблема. Відображення та його форми.

50. Структура та функції свідомості.
51. Історичні форми та особливості діалектики.
52. Пізнання як відображення та діяльність.
53. Пізнання як засіб самореалізації людини. Основні види пізнання.
54. Чуттєве і раціональне пізнання, співвідношення та специфіка їх форм.
55. Поняття науки, її соціальні функції. Специфіка наукового пізнання.
56. Рівні, форми та методи наукового пізнання.
57. Багатозначність поняття "людина". Поняття "індивід", "індивідуальність", "особистість" як засоби пізнання різних сторін буття людини. Інтереси суспільства та особи. Виникнення та розв'язання суперечностей між ними.
58. Особливості філософського пізнання суспільства. Специфіка предмету соціальної філософії.
59. Суспільство як система, що саморозвивається.
60. Суб'єкт, об'єкт та предмет пізнання
61. Сутність і основні школи філософії неопрейдизму (К.Г.Юнг, Е.Фромм).
62. Спосіб і форми існування матерії (рух, простір, час).
63. Практика як критерій істини. Структура й основні форми практики.
64. Сучасні концепції суспільного розвитку.
65. Релігійно-філософські вчення сучасності: неомізм, тейярдизм, персоналізм.
66. Проблема істини в філософії. Співвідношення абсолютної та відносної істини.
67. Соціальне буття людини як реальний життєвий процес. Діяльність і спілкування як форми існування соціуму.
68. Глобальні проблеми сучасності.
69. Цивілізація як соціокультурне явище.
70. Глобалізація як загальна тенденція сучасної цивілізації.
71. Сутність та особливості суспільного виробництва
72. Духовне життя суспільства: поняття і структура.
73. Культура як специфічна соціальна реальність.
74. Проблема кризи цивілізації і пошук шляхів виходу з неї.
75. Соціальне прогнозування та сучасна глобалістика. Передбачення майбутнього – необхідна умова доцільної діяльності людей.

1.6.2. Приклад залікового білету

Історично першою формою світогляду є:

релігія
міфологія
наука
філософія

2. Схема нарахування балів

2.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

До 40 балів – за результатами навчання під час семінарських занять	До 25 балів – за результатами навчання під час семінарських занять
До 20 балів – за результатами самостійної роботи	До 40 балів – за результатами самостійної роботи
До 30 балів – за результатами складання семестрового контролю	

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 3 лекційні заняття за заочною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій			
			1	2	3	5
1.	Заочна	3	1,7	3,3	5	

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з таблицею 4.2. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 2 семінарських заняття.

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	10 тем	Номер теми										Усього балів
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	3	3	3	3	3	4	4	3	3	3	32
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	4										8
	Усього балів											40

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Вулевич М. Філософія як мудрість та її осмислення в науковій і практичній діяльності Часопис Київського університету права. 2005. № 2. С. 154-158.
2. Ільїн В.В. Філософія: підручник : у 2 ч. К. : Альтерпрес, 2002. Ч. I. Історія розвитку філософської думки. Ч.ІІ. Актуальні проблеми сучасності. 480 с.
3. Данильян О. Г. Філософія: підручник Х. ; право, 2014. 432 с..
4. Касьян В.І. Філософія: навч. посіб. К. : Знання, 2004. 400 с.
5. Кислюк К.В. Філософія : навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. 3-тє вид., випр. Київ : Кондор, 2016. 229 с.
6. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів 2-ге вид., випр. і доп. К.: Академія, 2005. 592 с.
Попович М.В. Що таке філософія? Філософська думка. 2006. № 1. С. 3 - 7.
7. Філософський енциклопедичний словник / голова редкол. В.І. Шинкарук; НАН України; Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди / . К.: Абрис, 2002. 742 с.

Тема 2

1. Бичко І. В. Філософія : підруч. для студ. вищ. закл. освіти / І. В. Бичко, І.В.Бойченко, В. Г. Табачковський, М. І. Бойченко, М. П. Бузький. 2-е вид., стер. К. : Либідь, 2002. 408 с.
2. Білодід Ю.М. Філософія. Український світоглядний акцент: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Ю.М. Білодід. К.: Кондор, 2006. 356 с.
3. Возняк С. Філософська думка України: імена і ідеї . Івано- Франківськ: Плай, 2003. 136 с.
4. Волинка Г. Філософія стародавності і середньовіччя в освітньому контексті. К. : Вища освіта, 2005. 543с.
5. Герасимчук А.А. Курс лекцій з філософії:.. посібник для студ.; Європейський ун-т. 3-тє вид. К.: Видавництво Європейського ун-ту, 2007. 422 с.
Горський В.С. Історія української філософії: курс лекцій. Київ: Наукова думка, 1996.-
6. 286 с.
7. Данильян О. Г. Філософія: підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. Х. ; право, 2014. 432 с.
8. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія : Підручник . К.: Лібра, 1999. 488 с.
9. Кислюк К.В. Філософія : навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. 3-тє вид., випр. Київ : Кондор, 2016. 229 с.
10. Огородник І.В. Українська філософія в іменах: навчальний посібник / Київ: Либідь, 1997. 327 с.
11. Пашук А. І. Нариси з історії середніх віків. Академічний курс. К. : Ін Юре, 2007. 712 с.
12. Петрушенко В.Л. Філософія: курс лекцій: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів освіти III–IV рівнів акредитації .Вид. 2-ге, випр. і доп. К.: Каравела, 2002. 539 с.
13. Причепій Є.М. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів 2-ге вид., випр. і доп. К.: Академія, 2005. 592 с.
14. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. Нарис феноменологічної онтології К.: Основи, 2001. 854 с.
15. Федів Ю.А. Історія Української філософії . Київ: Україна, 2001. 510 с.
16. Ярошовець В. І. Історія філософії : підруч. Для студ. Вищих навч. закл. К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. 774 с.
17. Ярошовець В. Історія філософії[: словник. К. : Знання України, 2012. 1087 с.

Тема 3

1. Данильян О. Г. Філософія : підручник Х. ; право, 2014. 432 с.

2. Канак Ф. Перехідний стан буття: поняття і місце в трансформаціях .Філософська думка. 2001. № 4. С. 14-19.
3. Кислюк К.В. Філософія : навч. посіб. Для студентів ВНЗ усіх спец. 3-тє вид. Київ : Кондор, 2016. 229 с.
4. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій: навч. посіб. 3-тє вид., перероб. І допов. Л. : Новий Світ – 2000, 2005. 506 с
5. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів .2-ге вид., доп. К.: Академія, 2005. 592 с.
6. Філософія у структурно-логічних схемах : навчальний посібник (для студентів юридичного факультету та факультету адміністративного менеджменту) / Л.І. Чорний, О.О. Гернего, Л.А. Виговський, А.М. Вальчук та ін...; Ред. О.О. Гернего. Хмельницький: ХІУП, 2003. 78 с.
7. Філософія: підруч. Для студентів ВНЗ / Л. Г. Дротянко та н.. ; за н.р. Л. Г. Дротянко, В. І. Онопрієнка, О. А. Матюхіної . Київ : НАУ, 2014. 718с.

Тема 4.

1. Данильян О. Г. Філософія : підручник .Х. ; право, 2014. 432 с.
2. Дорошкевич А. С. Свідомість як проблема сучасної філософії. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого* : зб. наук. праць. Х. : Право, 2011. № 9. С. 111-119.
3. Кислюк К.В. Філософія: навч. посіб. Для студентів ВНЗ усіх спец. Київ : Кондор, 2016. 229 с.
4. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій : навч. посіб. 3-тє вид., перероб. І допов. Л. : Новий Світ – 2000, 2005. 506 с.
5. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид., доп. К.: Академія, 2005. 592 с.
6. Соколова О. Генеза феномену розуміння свідомості.філософська думка. 2008. № 3. С. 109-122.
7. Філософія у структурно-логічних схемах: навчальний посібник (для студентів юридичного факультету та факультету адміністративного менеджменту) / Л.І. Чорний, О.О. Гернего, Л.А. Виговський, А.М. Вальчук та ін...; Ред. О.О. Гернего. – Хмельницький: ХІУП, 2003. 78 с.
8. Філософія : підруч. Для студентів ВНЗ; за заг. ред. Л. Г. Дротянко, В. І. Онопрієнка, О. А. Матюхіної. Київ : НАУ, 2014. 718с.

Тема 5.

1. Гернего О. О. Альтернативність діалектики і метафізики як філософська проблема та шляхи її вирішення. *Університетські наукові записки*. Хмельницький : Вид-во Хмельницького університету управління та права, 2008. № 1. С. 426-437.
2. Данильян О. Г. Філософія : підручник .Х. ; право, 2014. 432 с.
3. Кислюк К.В. Філософія: навч. посіб. Для студентів ВНЗ усіх спец. Київ : Кондор, 2016. 229 с.
4. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій : навч. посіб. 3-тє вид., перероб. І допов. Л. : Новий Світ – 2000, 2005. 506 с
5. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія : посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид., доп. К.: Академія, 2005. 592 с.
6. Філософія : навч. посібник / Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В.П. Андрущенко та ін...; за н.ред. І.Ф. Надольного. К. : Вікар, 2010. 455 с.
7. Філософія у структурно-логічних схемах: навчальний посібник (для студентів юридичного факультету та факультету адміністративного менеджменту) / Л.І. Чорний, О.О. Гернего, Л.А. Виговський, А.М. Вальчук та ін...; Ред. О.О. Гернего. Хмельницький: ХІУП, 2003. -78 с.

Тема 6.

1. Васильченко А. Знання і автономія суб'єкта пізнання. Філософська думка. 2009. № 4. С. 75-83.
2. Данильян О. Г. Філософія: підручник .Х. ; право, 2014. 432 с.
3. Дротянко Л. Г. Філософія наукового пізнання: підручник . К. : «Нау-Друк», 2010. 224 с.
4. Кислюк К.В. Філософія: навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. / 3-тє вид., випр. Київ : Кондор, 2016. 229 с.
5. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій: навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і допов. Л. : Новий Світ - 2000, 2005. 506 с.
6. Пироженко В. О. Поняття істини в суспільствознавстві у контексті ситуаційного аналізу *Вісник НАН України*. 2005. №.11. С. 19-31.
7. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид., випр.і доп. К.: Академія, 2005. 592 с.
8. Філософія у структурно-логічних схемах: навчальний посібник (для студентів юридичного факультету та факультету адміністративного менеджменту) / Л.І. Чорний, О.О. Гернего, Л.А. Виговський, А.М. Вальчук та ін.; Ред. О.О. Гернего. -Хмельницький: ХІУП, 2003. 78 с.
9. Філософія : підруч. для студентів ВНЗ / Л. Г. Дротянко та ін. ; за ред. Л. Г. Дротянко, В. І. Онопрієнка, О. А. Матюхіної ; Нац. авіац. ун-т. Київ : НАУ, 2014. 718с.

Тема 7.

1. Арцишевський Р. А. Філософська антропологія (філософія людини) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. 552 с.
2. Данильян О. Г. Філософія : підручник .Х. ; право, 2014. 432 с.
3. Кислюк К.В. Філософія : навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. 3-тє вид., випр. Київ : Кондор, 2016. 229 с.
4. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій: навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і допов. Л. : Новий Світ - 2000, 2005. 506 с
5. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія : посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид., випр.і доп. -К.: Академія, 2005. 592 с.
6. Філософія : підруч. для студентів ВНЗ / Л. Г. Дротянко та ін. ; за ред. Л. Г. Дротянко, В. І. Онопрієнка, О. А. Матюхіної ; Нац. авіац. ун-т. Київ : НАУ, 2014. 718с.
7. Філософія людини як шлях гуманізму та гідності у граничному бутті суспільства: підхід філософської антропології як метаантропології : зб. наук. пр. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 30-31 берез. 2015 р. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова ; редкол.: Хамітов Н. В. та ін. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. 148 с.

Тема 8

1. Андрущенко В.П. Філософський словник соціальних термінів 3-є вид., доповн. К.; Х. : Вид-во "Р.И.Ф.", 2005. 670 с
2. Данильян О. Г. Філософія : підручник .Х. ; право, 2014. 432 с.
3. Кислюк К.В. Філософія : навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. 3-тє вид., випр. Київ : Кондор, 2016. 229 с.
4. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій : навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і допов. Л. : Новий Світ - 2000, 2005. 506 с
5. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія : посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид., випр.і доп. -К.: Академія, 2005. 592 с.
6. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія : підручник К. : Юрінком Інтер, 2016. 552 с.
7. Соціальна філософія : короткий енциклопедичний словник / Андрущенко В.П., Антоненко В.Г., Балабанова Г.П., Бичко А.К., Бойченко І.В.; заг. ред. В.П. Андрущенко, М.І. Горлач; Українська академія політичних наук. К.: Рубікон, 1997. 346 с.
8. Соціальна філософія: підруч. для вищої шк. / Афанасенко В.С., Гор-лач М.І., Данильян О.Г., Дзьобань О.П., Квіткін П.В. Х.: Прапор, 2007. 687 с
9. Філософія : підруч. для студентів ВНЗ / Л. Г. Дротянко та ін. ; за ред. Л. Г. Дротянко, В.

Тема 9

1. Воронкова В. Г. Філософія економіки : монографія. Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя : ЗДІА, 2011. 279 с.
2. Глушко Т. П. Філософія економіки у структурі сучасної гуманітарної освіти: монографія К. : Науковий світ, 2008. 212 с.
3. Зіммель Г. Філософія грошей . К. : Промінь, 2010. 503 с.
4. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид., випр.і доп. К.: Академія, 2005.592 с.
5. Філософія грошей в епоху фінансової цивілізації : монографія / О. І. Агєєв та ін. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко, д-ра філос. наук, проф. З. Е. Скринник ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи, Укр. філос.-екон. наук. т-во. К. : УБС НБУ, 2010. 463 с.
6. Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: зб. наук. пр. / Укр. філос.-екон. наук. т-во, ДВНЗ "Ун-т банк. справи", ВГО "Ін-т дослідж. економіки і сусп-ва ХХІ ст." ; Київ : ДВНЗ "Університет банківської справи", 2016. 419 с.

Тема 10

1. Данильян О. Г. Філософія : підручник .Х. ; право, 2014. 432 с.
2. Кислюк К.В. Філософія : навч. посіб. для студентів ВНЗ усіх спец. 3-тє вид., випр. Київ : Кондор, 2016. 229 с.
3. Петрушенко В.Л. Філософія. Курс лекцій: навч. посіб.3-тє вид., перероб. і допов. Л. : Новий Світ - 2000, 2005. 506 с.
4. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія : посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид., випр.і доп. -К.: Академія, 2005. 592 с.
5. Філософія: підруч. для студентів ВНЗ / Л. Г. Дротянко та ін. ; за ред. Л. Г. Дротянко, В. І. Онопрієнка, О. А. Матюхіної ; Нац. авіац. ун-т. Київ : НАУ, 2014. 718с.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Філософія>
2. <http://pidruchniki.ws/filosofiya/>
3. <http://daviscountydaycare.com/>
4. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/>
5. <http://www.filosof.com.ua/index.htm>
6. <https://chtyvo.org.ua/>